

I

Ve jméno božie amen. My Pavel božie milosti biskup Olomúcký, i všichni opati a preláti země markrabstvie moravského, a my Jan z Cimburka a z Tovačova, hajtman markrabstvie moravského, Jan z Lomnice, [...] a my Václav z Kukvic, podkomoríe markrabstvie moravského, Jan Kužel z Žeravic a z Quasi, [...] a my purgmistři a rady měst Olomúce, Brna, Znojma, Jihlavy, Hradisče, Uničova, Litovle, Ejvančic, vyznáváme tiemto listem všeckni ze spolku přede všemi, kdož jej čtúc slyšeti budú, jakož pro naše hřichy a z dopušćenie božieho tato naše země po smrti nejjasnějšího kniežete a pána krále Albrechta, slavné paměti, Římského, Uherského, Českého, Dalmatského, Charvatského etc. krále, kniežete Rakúského, pána našeho milostivého, jest osiřela, a by vidúce a znamenajíc záhuby a škody, kteréž se dějí od některých v této zemi i také do jiných zemí, chtěice rádi, aby ty záhuby nynějšíe i budúci, ač by které vznikly ukroceny a staveny byly. I učinili jsme byli sněm obecnie, svolání prelátuov, zeman i měst markrabstvie moravského v městě Brně den svatěj Lucie panny, na kterémžto sněmu darem božiem všichni společně vstúpili jsme v jednotu a jednostajně smluvili jsme se za jeden člověk a slíbili jsme sobě tu jednotu držeti a zachovati ctně, věrně a křesťansky, tak abychom hrdly i statky svými jednali a skutečně pomáhali pokojiti země tejto, tak aby každý na svém dosti měl až do přijetí pána budúcieho, kteréhož ze spolka přijíti máme s bohem řádně, právě a spravdivě a s naše ctí, a tak učiniti máme a chceme bez zmatku. A jsúc v tej jednotě, učinili jsme druhý sněm obecnie země této v Brně na den svatých Šebestiána a Fabiána mučedlníkuov božiech, na kterémžto sněmu potvrdili jsme a mocí tohoto listu potvrzujeme téj svrchupsanéj jednoty, a slibujeme v téj jednotě státi a skutečně pomáhati každý z nás vedle svého moženie tuto sirú zemi pokojiti, aby každý v svých řádiech a v právích zostal. A ty všecky věci svrchupsané slibujeme každý z nás a společně sobě držeti ctně a věrně a křesťansky svú dobrou čistú věru jako dobří lidé. Pakli by který z nás toho neučinil, čehož pane Bože nedaj, tehdy ten nemá jmieti žádného práva a žádněj svobody v této zemi. A slibujem sobě na takého ze spolka pomoci hrdly i statky svými. A tato svrchupsaná jednotu a ustavenie i z jednaní tak, jakož se svrchu píše, jmá trvati a slibujem v tém státi až do budúcieho pána, kteréhož se spolku jmáme řádně přijíti tak, jakož se svrchu píše. Také ktož by chtěl v této zemi v tuto jednotu a ustavenie k nám

vstúpiti, ješto by jeho jméno nebylo vepsáno v tomto listu, ten jmá list svooj otvóriti s svú pečeti v městě v Brně na rathúsi položití v moc purgmistra a rady tiem obyčejem, jakož jest připis od nás vydán, přiznáváje se, že v této jednotě a ustavenie podle nás stojí. A to jmá tam mocno býti, jako by jeho jméno v tomto listu bylo vepsáno a pečeti jeho přivěšena. A jestliže by která ta pečeti nedošla k tomuto listu, ješto jeho jméno napsáno jest v tomto listu, to tomuto listu a této jednotě a zjednaní nemá škodno býti, než proto tento list jmá v svéj plnej moci zuostati, jako by všecky pečeti při něm byly. A toho všeho, což v tomto listu svrchupsáno jest, na svědomie a jistotu naše vlastnie pečeti přivěsili jsme k tomuto listu. Jenž jest dán a psán v Brně, léta od narozenie syna božieho tisícieho čtyřstého čtyřcátého počítajice, v ten čtvrtek po hodu svatého Pavla na vieru obrácení.

Převzato: VANĚČEK, Václav; MALÝ, Karel a kol. (eds.). Prameny k dějinám státu a práva v Československu. Praha: SPN, 1967, s. 181–182.

- 1) O JAKÉM INSTITUTU ŽEMSKÉHO PRÁVA SE V TEXTU HOVORÍ? (ŽEMSKÝ SNĚM / PUCHON / LAŇI / LANDFRÝD)
- 2) JAKÝ BYL JEHO VÝZNAM A CO OBSAHOVAL?

1.7 Vladislavské zřízení zemské (1500) – O třetím hlasu na sněmu

554) Nalezli vuobec za právo: že (s krále JMti vuolí na obecniem sněmu) páni rytieřstvo v těchto knihách, což nahoře psáno stojí, za právo sú nalezli a utvrdili; a tiem hýbáno nemá býti od nižádného člověka bez svolenie hlasu panského a rytieřského. Než panský a rytieřský stav měl ještě vždycky vuolí a svobodu (s vuolí krále JMti na obecniem sněmu) práv svých přičiniti aneb ujieti; a též ještě sobě obadva stavové svobodu pozoustavují, očby se kolivěk ta dva stavy na obecniem sněmu svolili, budú moci práva (svého) přičiniti aneb ujieti. A též o saudu zemském, aneb u jiných sauduov, očby se svolili, že budú moci za právo ustaviti, přičiniti neb ujieti, tak jakož od starodávna bývalo. Než cožby v nahoře psaných knihách psáno bylo, jezťoby městského stavu se dotýkalo, a oniby také toho některého artikule pomáhati měli, také bez jich třetieho hlasu nemá se přičiniti ani ujímati.

1.8 Svatováclavská smlouva (1517)

SMLÚVA

všech tří stavuo Svatováclavského sněmu ve dsky vložená léta božího sedmnáctého.

Rithmus ad lectorem

Ktož miluješ rád, pokoj, lásku, svornost', dobrému jsi rád, obmýšleš spravedlnost', sem rychle přístup, to dobré sobě kup, v tom nebyvaj skup.

Ve jméno svatě a nerozdílně Trojice, Amen. Léta od narození Syna božího tisícího pětistého sedmnáctého, na sněmu obecném, kterýž jest držán na hradě Pražském při času sv. Václava, stav panský a rytieřský královstvie Českého s jedné, a Pražané i všeckeren stav městský téhož královstvie Českého s strany druhé, o ty o všecky ruoznice a nesnáze i o všeliká záští, kteréž sú obápolně mezi týmiž stavy, což se ku právom zemským stávání dotýče, od dávních časuov až do chvíle této, k nemalému zastinění napřed krále JMti, tohoto královstvie, i všeho obecného dobrého, stály a trvaly, z daru Boha všemohúcího přátelským jednáním a s celau i dokonalau k sobě obojích stran duověrností sami mezi sebou, jakožto jeden jazyk český, tíž stavové všichni tři svrchu jmenovaného královstvie Českého smluvili sú se a srovnali, jakž tuto dskami zemskými zapsáno a stvrzeno stojí. A takto vuobec nalezli za právo:

Item: Osoba městská osedlá neb obyvatel městský, i jiný každý člověk panského aneb rytieřského stavu, kterýž duom v městě pod právem městským a pod šos má s těmito věcmi ku právu a saudu městskému a pod šos slušejí, tak jakož se tuto podpisuje, a před právem městským vinění i súzení býti mají:

Item: Z domu v městě, kterýž svobodný není.

Item: Což v tom má v městě jakéhož koli statku movitého, ješto pod šos přísluší.

[...]

Item: O smlúvy, když by měštěnin s měštěninem činiti měl, ti se hlédati mohú právem svým, což by se zemských věcí nedotýkalo, než toliko samých šosovních; neb jich panská a rytieřský stavové v to nepotahují. [...]

Item: Což se osoby panské aneb rytieřské dotýče, kteráž by v městě pod šosem duom měla: že má a povinen bude ten všecko z toho domu trpěti s tiem městem, v kterémž takový duom sobě koupil, krom jest-li že by jeho

chtěli na který úřad městský vsaditi, toho bude mieti každý vuolí z panského a rytieřského stavuo, kteříž by živnosti a obchodu městských nevedli, to k sobě přijíti neb nechati. [...]

Item: O viny městské v městě, proti komuž by městský člověk co provinil, kromě králi Jeho Milosti provinění, a věcí zemských aneb pokut: ti zuostaňte při právě aneb při úřadu pana podkomořního, a také při výsadách měst Pražských i jiných měst, kterýchž sú od starodávna uživali, kterémuž co náleží, tak jakž od starodávna bývalo.

[...]

Item: O svády městské, svadil-li by se měštěnin s měštěninem, o to při právě městském sebe hled'te. Pakli by se svadili pán neb rytieřský člověk v městě sami mezi sebou, to zuostaň při právu a zřízení zemském, tak jakož o tom prvé zřízeno jest; a taková věc aby skutečně skrze pány a vládyky saudu zemského trestáním byla napravena. Pakli by pán aneb rytieřský člověk svadil se s měštěninem: tehdy bude-li chtieti pán aneb rytieřský člověk měštěnina viniti, aby ho vinil před právem městským; a též je jest-li že by také měštěnin pána neb rytieřského člověka viniti chtěl, aby ho vinil před saudem zemským neb komorním: kromě což se hanění dotýče, to zuostaň při tom, jakž psáno stojí.

Item: Přechinil-li by který měštěnin neb obyvatel městský na gruntích zemských tiem skutkem, kterýž by k rozvažování a sauzeni saudom zemským spravedlivě náležel, taková věc zuostaň při saudech zemských.

[...]

Item: Což se trhuo dotýče, ti mají býti svobodni v městech i v městěčkách, tak aby každý svobodně bez útisku kupovati i prodávati mohl.

Item: Což se piva vaření dotýče, ta věc mezi stavy panským a rytieřským a stavem městským jest odložena až do šesti let od nynějšího času pořád zběhlých, a to bez újmy každé strany vši a všeliké spravedlnosti. Též také všecky zápovědi a pokuty proto, aby k městóm a trhóm jich vezeno nebylo, minúti mají, kteréž sú se více z nelibosti nežli z jaké potřeby až do těchto časuov dály.

Což se pak lidé obecních sedlských dotýče při piva na prodaj vaření, to stuoj při nálezu krále Jiřího slavné paměti.

[...]

Item: Z těch ze všech zápisuo postranních, kteříž sú v těchto ruoznicích mezi stavy a stavem učiněni, všickni tři stavové i také stav každý se propauští. Než při zápisích obecních dskami učiněných k obhajování

a k dopomáhání práva státi mají všickni tři stavové, tak jakž sú se společně dskami zemskými zapsali a zavázali i také přiznali.

Chval nejvyššího Boha z té milosti, že nejlepšího pokoje, svornosti ráčil popřítí; pomniž vděčen býti, to za dar vzíti.

Převzato: VANĚČEK, Václav a kol. (eds.). Prameny k dějinám státu a práva v Československu. Praha, SPN, 1967, s. 258–266. (Podle ERBEN, Karel Jaromír (ed.). Výbor z literatury české. Díl 2. Od počátku 15. až do konce 16. století. Praha: České museum, 1868.

II

1) Co jsou stavy? kdo je tvořil?

2) Co je zemské zřízení?

co upravovalo?

3) Proč byla přijata svatováclavská smlouva? Co bylo její obsahem?

2.1 Dekreta Břetislavova (1039)

... Tu vévoda pozdvihnuv pravici nad hrobem biskupovým, takto promluvil: „Pozdvihněte, bratří, společně pravice své k Pánu a naslouchajte mým slovům, která chci, abyste stvrdili přísahou na svou víru.

- I. První tedy můj autentický (jako od panovníka) příkaz k Vám budiž: vaše manželství, která až dosud měli jste jako v nevěstinci a společná jako mezi hovady, nechť napříště řídí se kanonickým řádem tak, aby manželka spokojila se jedním mužem a muž jednou ženou zákonitě před církví provdanou.
- II. Druhý jest, že kdyby manželka mužem anebo muž manželkou opovrhl a nesvár mezi nimi dospěl až k roztržce, nechci, aby ten z nich, který by se nechtěl vrátit do dřívějšího svazku zákonitě uzavřeného, podle řádu naší země jako rušitel manželství byl uveden v rabství, nýbrž spíše tísni našeho nezměnitelného příkazu, nechť je tato osoba jakákoli, budiž uvržen do vyhnanství do Uher a nebudiž nikterak dovoleno, aby se do země vracel a se vykoupil, aby nákazou jedné ovce, boží stádo ovcí se neposkvřnilo.
- III. Za třetí, kdyby panny, vdovy a cizoložnice byly usvědčeny, že ztratily stud a dobré jméno a porodily děti nemanželsky jest je postihnouti týmž náležen. Neboť když mají svobodné rozhodování provdati se, proč páchají cizoložství a své plody uměle potracují, což je nejhorší hřích před Bohem?
- IV. Za čtvrté, kdyby si žena stěžovala, že svým mužem není milována jak se patří, nýbrž že je trýzněna, budiž mezi nimi uspořádán boží soud před církví, a kdo by byl shledán vinným, nechť zaplatí knížeti povinné pokuty.
Podobně o těch, o nichž se proslychá, že zabili člověka: arcikněz ať jejich jména napíše správci příslušného hradu a správce ať je obešle k soudu, a kdyby se vzpírali, uvrhne do vězení, až buď učiní náležité pokání nebo zapírají-li, vyjde najevo žhavým železem nebo ordálem vody jejich hřích či nevinna. Avšak bratrovrahy, otcovrahy, vrahy kněží a osoby upadlé v obvinění z podobných těžkých zločinů ať arcikněz označí hradskému správci nebo knížeti a tito ať je rukama přikovanými k trupu vyvrhnou z království, aby potupně a běženecky sdíleli na zemi úděl Kaina.

V. Za páté, krčmu, která jest kořen všech špatností, odtud pocházejí krádeže, vraždy, smilstva a všechny špatnosti, kdo zřídí nebo kdo zřízenou za plat převezme: krčmář, jestliže bude postižen, ať je veden ke středu tržiště, přivázán k sloupu a mrskán pruty jak dlouho by biřic chtěl, avšak jeho věci ať nesbírá fiskus, ať nepropadají komoře knížecí, nýbrž ať jsou pod zemí pohřbeny, aby se nikdo neposkvřnil nabytím tak prokletým. Pijáci pak, kdyby byli postiženi v krčmě, ať nevyjdou z vězení, dokud by nesložili 300 denárů pro knížecí komoru.

VI. Za šesté, aby o nedělích se nekonalý trhy a o slavných svátcích, jež se slaví v naší zemi hlavně proto, aby v ostatních dnech byl lid volný k svým pracím.

Jestliže pak někdo ve dnech výše řečených by přistižen při služebním díle, dílo samo a to, co při díle by se našlo, ať vezme arcikněz a viník ať zaplatí do knížecí komory 300 denárů.

VII. Podobně s těmi, kdož své mrtvé ve víře zemřelé pohřbívají na polích nebo v lesích: kdož se toho opováží, dají arciknězi vola, knížeti pak 300 denárů, mrtvý nadto ať je dopraven na křesťanský hřbitov.“
Biskup Šebřít všechna tato nařízení stvrdil vlastní pravomocí.

Převzato: MALÝ, K.; VANĚČEK, V. (eds). *Prameny k dějinám státu a práva v Československu, Praha : 1967, s. 16-18.*

- 1) JAKÝM ZPŮSOBEM BYLA BŘETISLAVOVA DEKRETA PŘIJATA? JAK ZASAHovala DO OBÝČEJOVÉHO PRÁVA?
- 2) JAKÉ OBLASTI PRÁVA UPRAVOVALA?
- 3) JAKÉ BYLO POSTAVENÍ ŽENY - MANŽELKY?
- 4) JAKÉ DŮKAZNÍ PROSTŘEDKY MĚLY BÝT POUŽITY PRO ZJIŠTĚNÍ VINÍKA V PŘÍPADĚ MANŽELSKÝCH ROZEPŘÍ?
- 5) JAKÉ TRESTY PROZLY ZA PORUŠENÍ MANŽELSKÉHO PRÁVA?

3.6 Statuta Konrádova (konec 12. stol.)

Ve Jménu Svaté a nedílné trojice amen. Otakar, který je také (jmenován) Přemysl, z boží milosti král Čechů, županům a všem urozeným i lidu (veřejnosti) brněnské oblasti navěky. Slušnosti odpovídá a přísluší královské výsosti i cti, aby všemi způsoby se dbalo a podporovalo, aby nikdo nebyl postihován proti řádu práva, nýbrž aby jednomu každému byla ještě práva nezkráceně zachována; dbalostí práva totiž se i udržuje čest a sláva na tomto světě i se od boha dává duši odměna ve vlasti nebeské. Aby pak ta práva, která byla stanovena, dříve od našich předchůdců, jako od dobré paměti vévody Konráda a od jiných, a pak od nás v celé brněnské oblasti, v průběhu doby od nikoho z lidí nemohla být změněna, nýbrž na věky aby zůstala stálá a pevná, nechť ví jak přítomný věk tak po něm následující budoucnost, že my po pečlivém jednání s věrnými našimi župany českými a stejně i moravskými, chtějíce, aby ode všech věčně byla neporušeně zachována, práva stanovíme takto:

Čl. 1. Všecky nemovitosti, které urození muži jak vyšší tak nižší za času vévody Konráda drželi dodnes beze sporu spravedlivě a pokojně, nechť drží nadále v dobrém pokoji a míru.

Čl. 2. Žádný komorník nechť nikoho nepohání, leč za bezpečného svědectví těch, jichž se to týká a zvláště každý z nich má vzít s sebou posla kastelánova a dále soudcova, nad to dva řádné muže z okolních vesnic; a jestliže komorník kráčí sám druhý nebo třetí bez poslů úředníků, nikdo neodpovídá za to, je-li zabit.

Čl. 3.–4. Byl-li by zloděj u některého urozeného nebo u někoho, či je vesnice, a (ten) by jej odevzdal soudu, všechno jmění nechť je jeho a hrdlo zlodějovo budiž dáno v moc knížete.

Nadto chytí-li se zloděj v některém místě a pověsí-li se, všechno, co měl, je knížecí kromě plodin, jež dotud zůstaly na poli.

Čl. 5. Co se nazývá nárok, to nemá být, leč kde je známo bezpečným svědectvím, že pozbyl svého majetku, ledaže by se to přihodilo v lese nebo v nějakém skrytém místě, nebo nějakému cizinci a dříve než se připustí, má být učiněno oznámení soudu, jichž se to týká, totiž soudci, kastelánovi a ostatním.

Čl. 6. Když některý chudý přijde a žaluje ve vlastní věci, nechť se mu naprosto neodnímá oděv.

Čl. 7. Žádný sok ať nikoho neobviňuje, leč by škoda byla známa s bezpečným svědectvím sousedů; a bude-li sok usvědčen, nechť je kamenován za svědectví obecného tržiště.

Čl. 8. Když má někdo podstoupit soud vody, ať jej nikdo nespouští na vodu leč duchovní a jeho pomocník; jestliže by mu bůh pomohl, ať dá soudci dva denáry a duchovnímu 14; jestliže by se svlékl a nechtěl soud podstoupit, ať zaplatí kaplanovi 7 denárů a bábě dva.

Čl. 9. Jestliže by některý urozený muž a ne druh měl proti sobě nárok, ať za něho podstoupí soud služebník a kdyby úspěšně neprošel, zaplatí za něho 200 denárů.

Čl. 10. Když se vede to, co se nazývá svod, má být přítomen posel kastelána, soudce, vladaře a komorníka a jeden nebo dva z onoho sousedství a nad tři ať se nevodí, nýbrž na třetím ať se zůstane stát; a bude-li usvědčen, ať odevzdá 200 denárů do knížecí komory a učiní zadost tomu, kdo se nazývá pšovod.

Čl. 11. Kdyby někdo tajně uzmul koně, kobyly nebo býky, krávy či některé (jiné) větší věci, velikost škody ať se odhadne s bezpečnou vírou a přísahou těch, jimž je svěřena pravomoc a podle toho nechť se připustí žalobcové.

Čl. 12. Zloději ať jsou trestáni rovným trestem jako jejich společníci a nadřzovači.

Čl. 13. Také to, co se nazývá slubní soud, ať mají mezi sebou svobodně a volně; totiž o koze a ovci a ostatních takových věcech, mimo krávu, býka, koně a jiné věci větší.

Čl. 14.–15. Jsou-li tajně uzmuty některé věci, oděv nebo jiné takové, to ať se soudu neoznamuje, avšak je-li tajně uzmut býk nebo dobytec, to ať se soudu oznamuje.

A když je někdo zraněn přicházející z trhu nebo odjinud, to ať se soudu oznamuje.

Čl. 16. Když je při krádeži nějaký urozený muž chycen a oběšen a nemá potomstvo, jeho nemovitosti spadnou na krále, i jestliže je někdo chycen při krádeži zjevné; jeho žena má třetinu.

Čl. 17. Kterýkoli urozený či sedlák by někoho zabil, ať zaplatí soudu 200 denárů a jinam ať odejde a žádá o milost a jeho žena ať sedí (doma) klidně a beze škody.

Čl. 18. Kdyby někdo neměl syny nebo syna a měl dcery, na tyto necht' případně dědictví stejným způsobem; kdyby ani jich nebylo, dědictví necht' připadne nejbližším účastníkům nedílu („dědicům“).

Čl. 19. Jsou-li někomu tajně uzmuta dobytčata nebo lidé z čeledi či ukradeny včely, má podstoupiti soud železa, to jest radlic.

Čl. 20. Dále, jestliže někdo by byl oloupen výbojem, ať označí za pachatele koho chce a jako pachatele hrdosti ať jmenuje koho chce, a staré zvyklosti ať jsou zachovány.

Čl. 21. Kdo by přešel celní čáru aniž dostal od celníka povolení a aniž zaplatil clo, ať se netrestá jinak než dvojnásobnou celní povinností a kromě toho ať zaplatí pokutou 60 denárů.

Čl. 22.–23. Jestliže někdo pozná vlastního koně, jak táhne nějaký vůz, ať za vůz a za věci na něm neplatí víc než 60 denárů.

A kdyby někdo koně našel zraněného u někoho, ať si koně neosobuje soudce, nýbrž spokojí se jen 60 denáry.

Čl. 24. Bude-li někdo pohnán a na soudě obdrží své právo, ať neplatí ani vřez ani póhončie, nýbrž jen dva denáry, což se domácím jazykem jmenuje pomocné.

Čl. 25. Na obecné volání, které se lidovým jazykem nazývá nestojte, není nikdo povinen běžet, ledaže by to chtěl udělat z vlastní vůle.

Čl. 26. Jestliže je někdo obeslán k soudu pro vlastní věci movité či nemovité, tento majetek, o němž je pře, ať si neosobuje k držbě ten, kdo je pro tento majetek obeslán, ať jej klidně drží, dokud tuto při nerozhodne nález.

Čl. 27. Kdyby stopy věci z krádeže mizely u nějaké vesnice, tato vesnice ať se nijak netrestá z podnětu této krádeže.

Čl. 28. Mimo to nikdo z těch, kdož hlídají les, nemá nikoho obírat na cestě nebo na tržišti, než ať jej obere tenkrát, když jej najde, jak seká strom; k tomu soudce ať nikdy nenalézá na (pokutu) 300 denárů, nýbrž na 60.

Čl. 29. Dále, soudce nikdy nemá soudit sám, nýbrž v přítomnosti kastelána nebo několika urozených; a když soudí vladař, nemá chodit na radu ven ze soudu, nýbrž necht' soudí zasedaje s vojáky (rozuměj hradeckými družiníky).

Čl. 30. Když je čas, aby se šlo soudit a jsou všichni na místě a vladař nechce jít, necht' soudí soudce s vojáky (rozuměj s členy hradecké družiny).

Čl. 31. A soudce nebo vladař necht' konají soud vždy z rána a nikdy v hodině odpolední.

Čl. 32. Když je někdo zabit na cestě, ať je to člověk šlechtice či soudce či vladaře, je tu velký zmatek, podle obyčeje se tu přinášívaly peníze, zlato a stříbro; ten, kdo žaluje a pán (zabitého) má přísahat na ostatky svatých.

Čl. 33. Jestliže by někdo byl pohnán pro dluh a nestál k soudu při prvním roku, necht' je prodán (rozuměj přičten věřiteli za dluh), ledaže by mohl prokázat zákonnou překážku, (pro niž k soudu nepřišel).

Čl. 34. Nad to nikdo z lidí patřících urozeným, kdo jde v nějakém poslání nebo ve vlastní věci či k soudu, nikdy ať neplatí na novém clu, ovšem na starém ano.

Čl. 35. K soudu necht' se nikdo nedostavuje, leč by byl podle práva před tím ve svém sí pohnán.

Čl. 36. Nad to jestliže králův vladař bez soudu někomu něco zabaví, král necht' to napraví svým právem; jde-li o vladaře komorníkova, ať zaplatí hřivnu zlata, jde-li o pána, necht' pozbude úřadu.

Čl. 37. Mimo to souboj, který se domácím jazykem nazývá kyj, necht' se koná pouze s cizinci

Čl. 38. V tom všem činí výjimku výsady zbožných mužů, knížaty udělená a práva kleriků s kostelními nadáními, jimiž se řídí podle práva kanonického.

Čl. 39. K tomu všichni společně necht' mají krčmy.

Převzato: ADAMOVA, K.; SOUKUP, L. Prameny k dějinám práva v českých zemích. Plzeň : 2004, s. 27–30.

IV) 1) JAKÝ DOPAD MĚLA KONRÁDOVA PT.
NA KRAJNICKÉ PRAVO PLECHTY?
2) JAKÝ DOPAD MĚLA KONRÁDOVA
STATUTA V OTAŽCE DĚDICKÉHO
PRAVA?

3.8 Kniha Drnovská (16. stol.)

Líst lačí obyčejný o slib anebo o peníze

„Ladislav Vyšehradský z Vyšehradu žalují urozeným pánům a urozeným a statečným rytířům a urozeným vladykám a moudrým a opatrným a opatrným i též kněžím, řemeslníkům, sedlákům, kurvám, lotrům, šerhům, katům i všemu stvoření:

Na ty anebo na toho N. vyjebeného lháře – a to jmenem postav, zač jsou slibili, za statek-li nebo o peníze, nebo o list, a pak je jmenuj jmenem jakožto ten nahořepsaný Ladislav je bude jmenovat dole: tím se spraviš – na Jiříka Turbousa z Valtic a na Petruška z Sádku, kteřížto jsou mě slíbili za Bohuši Kępinu z Hořetic za 10 kop groší, v kteréžto sumě byl jsme jemu prodal kůň a oni mi za to slíbili a měli mi tu sumu dáti o vánocích minulých a ještě mi nic nedali.

A já nahořepsaný Ladislav jsem tyto nahořepsané lháře nešlechtné a lhářské rukojmě své o peníze psáním svým napomínal, aby svému slibu dosti učinili a na poctivost svú aby pomněli, kdež jsme se toho doupomínati nemohl, na zbyjebených lhářích o peníze, ještě já, jim věře, na jejich slib svú kůň Bohuši Kępinovi z Hofětic sjme dal a oni zbyjebení lháři o peníze mně podle slibu svého dosti nečiní podnes: kdež nevěřím o nich jináče, než že jsou i jinými prvé též, jako mnú lhou, lhali o peníze a není jim na jejich slib hodno, nuzné vši svěřiti, neb více lhou než co dobrého jídají o peníze a nevěřím o nich jináše, že jiné živnosti nemají než tu, což sobě svú arcizvyjebenú lži o peníze dovedou.

A protož vás prosím všech stavů nahořepsaných, že se takových vystřihati ráčíte a budete, aby vás svými podvodnými sliby o vaše statky nepřipravili, jakož mně to učinili o peníze. a také prosím, kdožby tento list sňal, že jim anebo jednomu z nich jeho dodá. Dán etc.“

Převzato: MALÝ, K. České právo v minulosti. Praha : Orac, 1995, s. 10–112.

I) CO JE TO "LACÍ LIST" ?
K ČEMU SPOČÍVALO LŽÁNÍ PRO PENÍZE ?

9.1 Zákon o zřízení samostatného státu československého

(Recepční zákon)

Samostatný stát československý vstoupil v život. Aby byla zachována souvislost dosavadního právního řádu se stavem novým, aby nenastaly zmatky a upraven byl nerušený přechod k novému státnímu životu, nařizuje Národní výbor jménem československého národa jako vykonavatel státní svrchovanosti toto:

Čl. 1

Státní formu československého státu určí Národní shromáždění ve srozumění s Československou Národní radou v Paříži. Orgánem jednomyslné vůle národa a také vykonavatelem státní svrchovanosti je Národní výbor.

Čl. 2

Veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.

Čl. 3

Všechny úřady samosprávné, státní a župní, ústavy státní, zemské, okresní a zejména i obecní jsou podřízeny Národnímu výboru a prozatím úřadují a jednají dle dosavadních platných zákonů a nařízení.

Čl. 4

Zákon tento nabývá účinnosti dnešním dnem.

Čl. 5

Národnímu výboru se ukládá, aby tento zákon provedl.

- 1) KDY BYL RECEPČNÍ ZÁKON PŘIJAT?
- 2) JAK SE DEŠILO PŘECHOD PRÁVNÍ ÚPRAVY
RAK - UHERSKÉ DO PR. ÚPRAVY ČESKOSLOVENSKA?

3) JAKÉ PRAKTIČKÉ PROBLÉMY TENTO PŘECHOD
PRÁVNÍČI MŮŽE ZPŮSOBIT?

4) JAKÉ MINISTERSTVO BYLO ZŘÍZENO ZA
ÚČELEM ODSTRANĚNÍ TENTO PROBLÉMŮ?

5) BYLA ČINNOST TĚHOTO MINISTERSTVA
ÚSPĚŠNÁ?

8.14 Zákon č. 320 Sb. ze dne 22. května 1919, kterým se mnění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželství

Podle usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

§ 1.

K platnosti manželství se vyhledávají vyhlášky a slavnostně učiněné přivolení k manželství, a to buď občanské, buď církevní.

§ 2.

Vyhlášky, jež jsou oznámením budoucího manželství, obsahují též jméno a příjmení obou snoubenců, jejich rodiště, stav a bydliště, jakož

i připomenutí, aby každý, kdo by věděl o nějaké překážce manželství jí, oznámil.

§ 3.

- 1) Vyhlášky občanské činí politický úřad okresní a ve městech s vlastním statutem úřad obecní, pověřený politickou správou, na Slovensku matrikář.
- 2) Místně příslušný jest úřad, v jehož obvodu mají snoubenci řádné bydliště.
- 3) Má-li každý z nich řádné bydliště v obvodu jiného úřadu, vykonávají vyhlášky úřady oba.
- 4) Vyhlášky je vyvěsiti veřejně na úřední desce oznamovací a k dožadání také na úřední desce v obci, ve které mají snoubenci řádné bydliště.
- 5) Konají-li se u politického úřadu okresního pravidelné dny úřední, budiž manželství vyhlášeno také ústně
- 6) Přivolení k manželství lze prohlásiti teprve, když vyhlášky visely na úředních deskách příslušných úřadů politických i obecních aspoň deset dní.

§ 4.

Nebydlí-li některý ze snoubenců ve svém bydlišti ještě šest neděl, jest buď s vyhláškami sečkati, až šest neděl se dovrší, nebo musí manželství být vyhlášeno také v obci, kde onen snoubenec nejposléze /naposledy/ bydlil déle šesti neděl.

...

§ 6.

Nevejdou-li snoubenci v manželství do šesti měsíců od posledního dne vyhlášky, nutno vyhlášku opakovat.

§ 7.

(1) Snoubenci mohou žádati zkrácení lhůty vyhlášek, nebo za jejich úplné prominutí. Zkrátiti lze lhůtu z důležitých důvodů. Vyhlášky lze promítnouti, jen když věc je naléhavá anebo jde-li o osoby, o kterých se vůbec za to má, že jsou již manžely.

(2) Zkrátit lhůtu vyhlášek náleží na politický úřad okresní (obecní), vyhlášky prominouti na politický úřad druhé stolice, a je-li tu blízké nebezpečí

smrti, na politický úřad okresní (obecní). Na Slovensku přísluší tyto práva županovi. ...

§ 8.

Přivolení k manželství se prohlašuje před přednostou politického úřadu okresního (obecního) nebo jeho zástupcem (na Slovensku před matrikářem), u přítomnosti dvou svědků a přísězného zapisovatele. Příslušný jest úřad, který vyhlásil manželství. Před úřadem místně nepřislušným lze přivolení prohlásiti jen ke zmocnění úřadu místně příslušného.

§ 9.

Přivolení k manželství může se státi zástupcem. Potřebí je dovolení politického úřadu II. stolice (župana). Osoba, s kterou má býti manželství uzavřeno, musí býti v plné moci přesně označena. Není-li plná moc takto vypravěna, je manželství neplatné, ale zmocnitel je povinen nahraditi všechnu škodu, kterou způsobil odvoláním.

§ 10.

O uzavření manželství je zříditi zápis, jež podepíší mimo manžely oba svědkové a obě úřední osoby. Na zřízení zápisu a na jeho úpravě není závislá platnost manželství.

§ 11.

Politické úřady okresní (obecní, matrikáři) vedou o vyhláškách a sňatcích knihu vyhlášek a knihu sňatků a vydávají z nich na požádání úřední vysvědčení.

§ 12.

(1) Stranám občansky již oddaným je dáno na vůli, chtějí-li se podrobit také obřadům církevním. Přejí-li si snoubenci pouze sňatek církevní, konají se vyhlášky a oddávky u příslušného duchovního správce. Při smíšeném náboženství snoubenců vyhlášky se konají u obou duchovních správců, oddávky u jednoho z nich nebo u obou podle vůle snoubenců.

(2) Vyhlášky církevní konají se před věřícími při bohoslužbě o třech dnech zasvěcených. K platnosti manželství je třeba aspoň jedné vyhlášky.

(3) I při církevních vyhláškách a oddávkách platí §§ 2, 6, 7, 9 tohoto zákona, pokud není jinak stanoveno v § 12, platí obdobně předpisy §§ 3 (odst. 1. a 2.), 4, 8, 10, 11.

VII

1) CO JSOU TO VYHLÁŠKY?

K ČEMU SLOUŽÍ? JAK SE
UVEŘEJŇOVÁLY? JAKÁ BYLA
JEJICH PLATNOST?

2) JAKÝM ZPŮSOBEM BYLO MŮŽNO
UZAVŘÍT SŇATEK? JAK SE ŘEŠILA
RŮZNÁ KONFESNÍ PŘÍSLUŠNOST
BUDOUCÍCH MANŽELŮ?